

законодательной базы, которая позволила бы реально защитить окружающую среду от вредного антропогенного воздействия, а также изыскании путей реализации этих законов на практике

Если применить все выше указанные методы, то удастся обезопасить водоемы от попадания в них опасных загрязнений, стабилизируется количество осадков. Уменьшение количества поступающих канцерогенных хлорированных углеводородов, образующихся при хлорировании сточных вод, а если нет, то должны быть введены более строгие ограничения.

Серіков Я. О., канд. техн. наук, доц.,
*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, Україна*

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОМИСЛОВОЇ БЕЗПЕКИ ПЕРСОНАЛУ ВИРОБНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВ

Психологія безпеки праці є важливою ланкою у структурі забезпечення безпечної діяльності людини. Як вітчизняний, так і закордонний досвід досліджень цього напрямку показує, що при вирішенні соціальних і виробничих завдань зниження рівня виробничого травматизму і професійних захворювань, повинен включатися не тільки інженерно-технічний напрямок, але й результати досліджень, аналізу психології працюючих у виробничій обстановці.

Всі психологічні фактори, що призводять до реалізації небезпек, розділяють на дві основні групи: суб'єктивні й об'єктивні. До групи основних *суб'єктивних* факторів відносяться:

- невідповідність рівня психологічної підготовки працюючого і конкретних умов зовнішнього середовища (як середовища існування, так і виробничого середовища);
- недисциплінованість людини відносно дотримання заходів безпеки;
- переоцінка працюючим своїх професійних навичок при виконанні виробничих завдань, особливо при провадженні робіт підвищеної небезпеки.

Група *об'єктивних* психологічних факторів включає в себе такі:

- недостатній рівень професійної підготовки, зокрема у плані навчання правилам безпеки праці;
- низький рівень вимог допуску до виконання робіт, що характеризуються підвищеною небезпекою і шкідливістю;
- недотримання ергономічних вимог до робочого місця, устаткування, колірного оформлення робочого місця;
- низький контроль стану здоров'я працюючих.

На практиці вищеперераховані дві групи основних психологічних

факторів у багатьох випадках є взаємозалежними. Це визначене тим, що людина сприймає комплекс інформації про стан зовнішнього середовища одночасно через декілька аналізаторів стану навколишнього середовища. Оскільки рівень подразників цих аналізаторів, як правило, є різним, то пріоритетність психологічних негативних факторів, що можуть (чи призвели) до професійного захворювання або травматизму безпосередньо встановити складно.

У зв'язку з цим, для вирішення завдання забезпечення безпеки людини в психологічному плані застосовують тестування різного рівня і змісту. Звідси виходить, що під психологією безпеки мається на увазі застосування знань про психологію людини стосовно до конкретного стану систем «людина – виробниче середовище» чи «людина – середовище існування» з метою забезпечення рівноваги конкретної системи. У цьому разі рівновага системи полягає у безпечному функціонуванні як її технічних підсистем, так і забезпеченні безпеки життєдіяльності людини – її фізичного, соціального, психологічного здоров'я.

Знання вікових особливостей зміни психічних функцій людини дозволяє ефективніше використовувати потенціал працюючих на виробництві, а також розширює можливості дії на професійно-інтелектуальний рівень людини. Особливо це важливо у сфері електроенергетики, газо-, тепло-, водопостачання, службові обов'язки персоналу яких часто пов'язані зі значним напруженням і перенапруженням аналізаторів і який, для забезпечення необхідного рівня безпеки праці, проходить різні форми навчання.

При розробці структури, змісту та насиченості навчального матеріалу, що надається працюючому в процесі професійної підготовки, підвищення кваліфікації, необхідно враховувати наступне. Дослідженнями встановлено, що в різні періоди життя людини спостерігається нерівномірний розвиток її психічних функцій. Найбільша сприйнятливості інформації, максимальне підвищення рівня професійного досвіду в людини спостерігається у віці від 18 до 25 років. Саме у цей період відбуваються активний розвиток, найбільші зміни в її розумових властивостях. Це пояснюється тим, що вказаний віковий період характеризується найбільшою рухливістю і гнучкістю взаємозв'язків між мнемонічними (пам'яттю) і атенційними властивостями (увагою).

Процес виховання безпечного виробництва робіт визначається як спрямована дія на психіку виконавця робіт з метою розвитку у нього якостей, що сприяють його безпечній роботі. В цьому разі процес виховання необхідно розглядати як інформаційну, так і емоційну дію на психіку працюючого.

Слід зазначити, що виховна дія на вироблення прийомів безпечного виробництва робіт дає позитивний ефект тільки у тому разі, якщо люди, яким адресована така інформація, виявляють до цього питання зацікавленість (інтерес). У даному випадку «інтерес» розглядається з таких двох позицій:

- 1 - зацікавленість у збереженні свого здоров'я;

2 - зацікавленість в досягненні певних економічних результатів.

Для позитивного вирішення розглядуваного завдання психологами були проведені дослідження по встановленню ранжування засобів дії на психіку людини в процесі виховання безпечних дій персоналу при виконанні робіт, особливо таких що відносяться до категорії «з підвищеною небезпекою». На основі цих досліджень було встановлено, що за рівнем ефективності методів навчання (виховання чи мотивації) – бесіда і наочні засоби інформації є найбільш ефективними засобами (по відношенню до сприйнятливості психікою людини). Покарання працюючого визначається як найменш ефективне.

Аналізуючи дію наочних засобів інформації в підвищенні сприйнятливості негативних наслідків допущених випадків, наприклад, електротравматизму, слід зазначити, що вони додатково збуджують і відчуття причетності до нещасних випадків, що сталися. До таких засобів відносяться:

- оперативне опрацювання з персоналом оглядів нещасних випадків, особливо з використанням нових інформаційних технологій, мультимедійної техніки;

- формування з оглядів травматизму кольорових дайджестів з метою забезпечення якіснішого сприйняття і запам'ятовування персоналом обставин і причин нещасних випадків. При цьому відбувається запам'ятовування на тривалий період часу головних аспектів правил виконання робіт з підвищеною небезпекою, які стосуються розглядуваного нещасного випадку;

- обладнання в місцях масового і найбільш частого перебування персоналу екранів безпеки, куточків з охорони і безпеки праці. При впровадженні цього засобу психологічної дії на персонал обов'язковою умовою забезпечення його ефективності є своєчасне, регулярне оновлення інформації;

- демонстрація відеофільмів по допущених, найбільш типових нещасних випадках з важкими і летальними результатами. Періодична демонстрація кінофільмів такого змісту надає значну психологічну дію на персонал. Ця дія є достатньо вражаючою і надовго запам'ятовується як безпосередніми виконавцями, так і організаторами робіт в діючих виробничих установках, на мережах, технологічному обладнанні.

- підготовка і видання інформаційних і повчальних плакатів про заходи безпеки при виконанні окремих видів робіт, що відносяться до категорії «з підвищеною небезпекою». Такі плакати повинні відображати конкретну безпечну технологію виконання робіт і окремих операцій, а не представляти загальні правила безпеки, взяті з нормативно-технічних документів (ДБН, ПУЕ, ПБЕЕ та ін.).

З вищевикладеного витікає, що активізація застосування методів і засобів психологічної дії на персонал, особливо у вказаних вище галузях економічної діяльності підприємств і організацій, при виконанні робіт

підвищеної небезпеки дозволяє вирішити завдання зниження рівня виробничого травматизму в результаті не лише навчання, але й виховання правил безпечного виробництва робіт на підсвідомому рівні. Результатом зниження рівня виробничого травматизму, як одного з показників виробничої діяльності підприємств, є достатньо вагомий соціально-економічний ефект.

ЛІТЕРАТУРА

1. Серіков, Я. О. Безпека життєдіяльності – сек'юритологія. Проблеми. Завдання. Шляхи вирішення : монографія / Я. О. Серіков, Л. Ф. Коженевські. – Харків-Краків : ХНУМГ, 2012. – Т. 1 – 172 с., Т. 2 – 346 с.
2. Korzeniowski, L. F., Serikov Y. A. Europejski wymiar securitologii : monograf / L. F. Korzeniowski, Y. A. Serikov. – Kraków : EAS, 2012. – 244 p.
3. Серіков Я. О. Промислова безпека та соціальний захист працівників виробничих підприємств, компаній і корпорацій (організація монтажу, ремонту і експлуатації виробничих об'єктів) : – Харків : Компанія ШЕЛЛ в Україні - ХНУМГ, 2015. – 252 с.
4. Sengupta I, Reno V, Burton JF Jr. Рабочие компенсации: преимущества, охват и затраты. Washington, DC: Национальная Академия социального страхования; 2012.

Склярова І. А., студентка факультету економіки і підприємництва,
Науковий керівник – **Єсіна В. О.**, канд. екон. наук, доц.
Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, Україна

ОСОБЛИВОСТІ БЛАГОУСТРОЮ НЕБЕЗПЕЧНИХ ДІЛЯНОК НАСЕЛЕНИХ ПУНКТИВ

Благоустрій населених пунктів – це комплекс робіт з інженерного захисту, розчищення, осушення та озеленення території, а також соціально-економічних, організаційно-правових та екологічних заходів з покращання мікроклімату, санітарного очищення, зниження рівня шуму та інші заходи, що здійснюються на території населеного пункту з метою її раціонального використання, належного утримання та охорони, створення умов щодо захисту і відновлення сприятливого для життєдіяльності людини довкілля [1].

Благоустроєм населених пунктів займаються органи місцевого самоврядування відповідно до встановлених законодавством правил з питань благоустрою території населеного пункту, забезпечення в ньому чистоти і порядку, торгівлі на ринках, додержання тиші в громадських місцях, за порушення яких передбачено адміністративну відповідальність.

Безпосереднім завданням органів місцевого самоврядування є організація благоустрою населених пунктів, залучення на договірних засадах з цією метою коштів, трудових і матеріально-технічних ресурсів підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, а також